

ETL ALEX

A lengyel haderő és a 2013-2022-es modernizációs program**The Armed Forces of the Republic of Poland and the 2013-2022 Modernization Program****Absztrakt**

A lengyel külpolitika – köszönhetően az ország gazdasági sikereinek – egyre hangsúlyosabbá vált Európán belül. Különösen fontos volt ez 2014-ben az ukrán-orosz konfliktus során. Mivel az aktív és bizonyos szempontból radikális külpolitika folytatásának egyik alapeleme a haderő, ezért tanulmányunk célja az, hogy körüljárja Lengyelország haderejének jelenlegi helyzetét. Ennek érdekében, a doktrínális szintből kiindulva először felvázoljuk az ország katonai erejére vonatkozó legfőbb elméleti irányvonalakat. Ezt követően gyakorlati szempontból vizsgáljuk meg az SZ RP (Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej) eszközparkját, felszereltségét, állományát és nem utolsó sorban anyagi lehetőségeit is. Végezetül kitérünk az ország 2013-2022-es modernizációs programjának bemutatására.

Abstract

Due to the economic successes of the country, the Polish foreign policy has become much more significant in Europe. This had a special importance during the Ukrainian-Russian crisis in 2014. Since the armed forces are among the basic pillars of the active and sometimes radical foreign policy, this essay's main goal is to introduce the current situation of the Armed Forces of the Republic of Poland. The paper starts with introducing the main theoretical trends influencing the country's armed forces on the doctrinal level. Secondly, it is going to analyse the equipments, the human and the financial resources of the AFRP from a practical point of view. Last but not least, we present the 2013-2022 Modernization Program of the country.

BEVEZETÉS

Lengyelország a visegrádi országok legnagyobb területű és legnagyobb népességgel rendelkező országaként az egyik leginkább feltörekvő európai uniós tagállammá vált az elmúlt évek során. Köszönheti mindezt annak, hogy a 2008-as pénzügyi válság, amely rendkívül

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

keményen sújtotta Európa országainak többségét – így hazánkat is – csak kis mértékben érintette a lengyel gazdaságot. Nem csak a recessziót sikerült elkerülni, de az ország a 2009 és 2014 közötti években egy dinamikus fejlődési pályára állt és az éves GDP növekedés több ízben is 4% felett volt ebben az időszakban. Bár való igaz, hogy mindez 2012 és 2013-ra lelassult (előbb 1,8 majd 1,6%-ra) ugyanakkor a Világbank elemzői a következő évtől már ismételten egy 3% körüli bővüléssel számolnak az országban. Mindez igencsak figyelemreméltó, hiszen az ország teljes GDP-je tavaly elérte az 517,5 milliárd dolláros összértéket.¹ Lengyelország mindezt a sikert elsősorban az óriási hazai felvevőpiacnak (és az export relatíve kisebb szerepének), a lakossági és vállalati szektorban mérhető alacsony mértékű eladósodottságnak és a szigorúan szabályozott fiskális és monetáris politikának köszönheti.² Ennek az eredményességnek tulajdonítható az is, hogy az ország katonai kiadásai folyamatosan megközelítik a NATO által elvárt, GDP arányos 2%-ot és várhatóan ez az érték a közeljövőben tovább emelkedik majd.³ Mindennek köszönhetően az elmúlt években a lengyel külpolitika egyre aktívabbá vált és megindult egyfajta stratégiai útkeresés, amelynek során az ország megpróbálta/megpróbálja definiálni helyzetét és hatalmi pozícióját az Európai Unión belül. A gazdasági fejlődés mellé egyre nagyobb politikai és témánk szempontjából legfőképp külpolitikai aktivitás is párosul, amelynek elsődleges terepe a NATO és az Európai Unió.

Mindez azért bír különös fontossággal, mivel a 2013-ban megkezdődött, majd 2014-ben nemzetközi konfliktussá eszkalálódott ukrán válság során Lengyelország – eltérően a régió más államaitól – egy merőben új Oroszország ellenes politikát kezdett el követni. Ennek elsődleges oka legfőképp a társadalmat átövező nemzeti identitástudatra vezethető vissza, ami a rendkívül negatív történelmi tapasztalatokból eredeztethető és a lakosság körében egy jelentősen orosz ellenes közhangulatot eredményez. Mivel az aktív és bizonyos szempontból radikális külpolitika folytatásának egyik alapeleme a haderő, ezért elemzésünkben az SZ RP (lengyelül Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, angolul Armed Forces of the Republic of Poland,) helyzetét kívánjuk bemutatni.

A DOKTRINÁLIS SZINT

Témánk szempontjából a legaktuálisabb dokumentum a 2013 nyarán megjelent Fehér Könyv,⁴ amely hosszasan elemzi az ország biztonságpolitikai helyzetét. A négy fő fejezetből álló könyv első fejezetei a történelmi folyamatokból vezetik le azt a stratégiai kultúrát,

¹World Bank: Poland; http://data.worldbank.org/country/poland#wbboxes-source-gep_chart2; a letöltés dátuma: 2014.10.29.

²PATIKOWSKI, Marcin: Poland's New Golden Age; <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-6639>; a letöltés dátuma: 2014.10.29; p.:10

³SIPRI Military Expenditure Database – NATO members; http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database; a letöltés dátuma: 2014.10.20.

⁴The National Security Bureau: White Book on National Security of the Republic of Poland; 2013 Varsó;

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

ami mára kialakult az országban. Itt egyértelmű utalásokat találunk arra a fenyegetettség érzésre, amelyet a szomszédok (Németország és Oroszország) keltenek a lengyel társadalomban, illetve arra a híd szerepre (kelet és nyugat között) amely szorosan a lengyel nemzeti identitás részét képezi.

A stratégia a globális szintű fenyegetések közé sorolja⁵ a hatalmi struktúrák átrendeződését és így az Egyesült Államok, valamint az Európai Unió szerepének és világpolitikai súlyának relatív csökkenését. Ezzel párhuzamosan feltünteti az olyan országok fontosságát, mint Kína, India, Brazília, ugyanakkor kitér a középhatalmak helyzetének elemzésére is. Itt kiemeli Törökországot, amelynek – mint a NATO tagjának – kulcsszerepet kell vállalnia a vele szomszédos régió stabilizálásában és így például Irán visszaszorításában. Második problémaként a dokumentum kitér a nemzetközi szervezetek és szerződések erodálására. Bár a Fehér Könyv kiemeli, hogy Lengyelország biztonságpolitikája stabil – köszönhetően a szövetségi rendszernek, amelybe sikerült beágyaznia magát – ugyanakkor a regionális konfliktusok továbbra is veszélyt jelenthetnek, katonai szempontból. Ezek között említi a Kaukázust (és például a grúz-orosz háborút), a befagyott konfliktusokat (Dél-Oszétia, Hegyi-Karabah, Transznisztria, Abházia), az etnikai-vallási szeparatistákat (például Spanyolországban, Észak-Írországban), valamint Koszovó és Bosznia instabilitását. Lengyelország szorosan vett szomszédságában külön problémát jelent Kalinyigrád és Fehéroroszország szerepe is. Nemzeti szinten az országban folytatott hírszerző tevékenység, a demográfiai változások és a gazdasági kockázatok veszélyeire hívja fel legfőképp a figyelmet, a dokumentum.

Az országnak nincs külön – szoros értelemben vett – katonai stratégiája, így az SZ RP helyzetével, feladataival és struktúrájával a 2009-ben megjelent védelmi stratégia foglalkozik részletesen. A következőkben ennek a dokumentumnak legfőképp a negyedik fejezetét tekintjük majd át részletesen.⁶ Bár ez a doktrína már csaknem öt éves, számunkra fontosságát mégis az adja, hogy a későbbiekben az itt megfogalmazottakat szem előtt tartva tudjuk bemutatni a 2013-ban kiadott fejlesztési stratégia legfontosabb jellemzőit, irányelveit.

Lengyelország biztonsági környezete kapcsán – az általános kihívások mellett – konkrét utalásokat találhatunk a szövegben, így például a 2008-as grúziai konfliktusra,⁷ a Balkán-félszigetre, a nyugati és a muszlim világ között feszülő ellentétekre és a közel-keletre vonatkozóan. Bár a doktrína nem nevesíti Oroszországot, mint esetleges agresszort, mégis

⁵Természetesen olyan általánosnak mondható fenyegetések és kihívások is megjelennek, mint a kibertámadások, terrorizmus, demográfiai változások stb.

⁶The Ministry of National Defence: Defense Strategy of the Republic of Poland; 2009; http://en.mon.gov.pl/z/pliki/dokumenty/rozne/2014/02/strategia_obronnosci_eng.pdf; a letöltés dátuma: 2014.10.21.

⁷Mivel a stratégia 2009-es születésű (tehát egy évvel az orosz-grúz háború után készült), így egyértelmű, hogy ez az esemény az első helyre került a konkrétumok körében.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

azáltal, hogy Grúzia az első helyen szerepel, arra következtethetünk, hogy Lengyelország biztonságpolitikai figyelme elsősorban kelet felé irányult és irányul mind a mai napig.

Mindennek tükrében a dokumentum alapvetően három fő célt jelöl ki a lengyel haderő számára. Ezek közül sorrendben az első az állam védelme és egy esetleges agresszió ellensúlyozása; a második részvétel nemzetközi stabilizációs, válságreagáló és humanitárius műveletekben; míg a harmadik az országhatáron belül kialakult helyzetek kezelése és a lakosság támogatása.

Míg utóbbi két feladat kapcsán nincs különösebben specifikus tulajdonsága vagy kijelentése a stratégiának, az állam védelménél mégis érdemes elidőznünk egy pillanatra. Ezzel összefüggésben ugyanis a doktrína alapján az SZ RP úgy tartja fenn készségi szintjét, hogy szövetségi kötelezettségeiből fakadóan otthon és külföldön is részt vesz terrorizmus ellenes műveletekben; a helyi és regionális fegyveres konfliktusok rendezésében a NATO felelősségi területén belül és kívül; az Észak-atlanti Szerződés 5. cikkelye alapján indított műveletekben; valamint az ország területén indított stratégiai szintű védelmi műveletek vezetésében. Ez a paragrafus témánk szempontjából azért is bír kiemelkedő fontossággal, mivel egyértelmű utalást találhatunk a kollektív védelemre, amely az ország biztonságának egyik legfontosabb alapeleme.

Békeidőben a lengyel haderő feladata az ország területi épségének és határainak sérthetlenségének biztosítása, valamint abszolút prioritásként a légtér védelme. Alacsony-intenzitású fegyveres konfliktus esetén az SZ RP képes kell, hogy legyen – a békeidőben is fenntartott képességekkel – az ország védelmére egy műveleti irányban, míg magas-intenzitású konfliktus idején készen kell állnia a stratégiai szintű telepítésre és a stratégiai fontosságú területek megtartására és a szövetséges erők fogadására az ország területén belül. Mindezekon kívül a haderő fenntartja a szükséges mennyiségben azokat az erőket, amelyek terrorizmus ellenes, aszimmetrikus és nem katonai műveletekre specializálódtak. A technológiai szinten ez azt jelenti, hogy az SZ RP-nek teljesen el kell érnie az interoperabilitást, azaz meg kell felelnie a NATO elvárásainak, mind a kiképzettséget, felszereltséget, ellátottságot és mind pedig a doktrínális szintet tekintve. A parancsnoklás és vezetés szempontjából ez lényegében egy integrált, automatizált és hatékony C4ISR rendszer kiépítését és működtetését jelenti. A lengyel haderő feladatainak végrehajtásához szárazföldi erőkkel, légierővel, haditengerészettel és negyedik haderőnemként különleges erőkkel is rendelkezik.⁸

A haderő irányítása megfelel a demokratikus berendezkedésű országokban elvárt civil-kontroll elvének. Ennek tükrében a köztársasági elnök a főparancsnok, aki a védelmi minisztériumon keresztül látja el feladatait. Békeidőben a védelmi miniszter igazgat minden

⁸A különleges erők Lengyelországon belül és külföldön is hajthatnak végre műveleteket, békeidőben, válsághelyzetben illetve háborúban egyaránt, a hagyományos erőkkel együttműködve vagy azoktól függetlenül. Leghíresebb komponense a Mozcékony - Műveleti Reagáló Csoport (GROM), amely részt vett a 2003-as Operation Iraqi Freedom műveletben is.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

ezzel kapcsolatos tevékenységet és a haderő parancsnoklásáért a vezérkarfőnök felel, aki a legmagasabb rendfokozatú, aktív katona. Háború esetén a védelmi miniszter irányítja az alárendelt egységeket és tervező, valamint koordináló tevékenységet játszik a haderő műveleteinek támogatása és biztosítása során.

A LENGYEL HADERŐ SZÁMOKBAN

A vasfüggöny leomlását követően a lengyel hadsereg szinte teljesen átalakult. A sorozásra épülő újoncozást 2008. december 5-én teljesen beszüntették, de már korábban megkezdődött egy önkéntes és professzionális haderő alapjainak kiépítése. Az 1999-es NATO csatlakozás okán megindult a modernizáció, amelynek kapcsán Lengyelország célja az volt, hogy immáron – egy a Varsói Szerződéstől – eltérő szövetség követelményeinek és elvárásainak feleljen meg. A lassan kiöregedő és elavulttá váló szovjet haditechnika leváltása azonban csak lassú ütemben haladt, hasonlóan a régió más országaihoz, köszönhetően a rendszerváltást követő gazdasági problémáknak.

Ennek ellenére megállapítható az is, hogy a lengyel társadalom és a politika a NATO és EU csatlakozást követő másfél évtizedben sem fordult el olyan mértékben a honvédelemtől, mint ahogy történt ez a többi környező országban. Mindez visszavezethető azokra a biztonságpolitikai sajtáságokra, amelyek jellemzik Lengyelországot. Így például meg kell említenünk a szomszédos államokkal szembeni negatív történelmi tapasztalatokat és ebből kifolyólag a lakosság körében erőteljesen észlelhető félelmet Oroszországtól. Ezek összességére eredményezte azt a tényt, hogy a Stockholm International Peace Research Institute adatai alapján az ország védelmi kiadásai közel sem estek vissza annyira, mint például Magyarország, Csehország vagy Szlovákia esetében a NATO és az EU csatlakozást követően. Bár tény, hogy a szövetség által elvárt GDP 2%-os ráfordítási arányt mindeztáig nem sikerült az országnak tartósan elérnie, a védelmi kiadások mégsem csökkentek 1,8% alá az elmúlt 15 évben, még a 2008-as pénzügyi válságot követő időszakban sem.⁹

A több mint 38 millió lakosú ország napjainkban így mintegy 120 ezer katonával és további 515 ezer tartalékosal rendelkezik. Mindez összehasonlíthatatlanul nagyobb a Közép-európai országok többségénél és hasonló a helyzet a hadsereg felszereltségében is.¹⁰ A szárazföldi erők gerincét egyértelműen a tekintélyes méretű harckocsipark alkotja, amelyek összlétszáma meghaladja az 1.000 darabot. Közelebbről megvizsgálva azonban kitűnik, hogy még a legmodernebb – ám lassan kiöregedő – Leopard 2A4 típusból is csak 128 darab áll rendelkezésre, míg a maradék többségét túlkoros orosz technika – főképp T-72-esek és azok Lengyelország által modernizált változata, a PT-91 TWARDYK – alkotják.

⁹SIPRI Military Expenditure Database – NATO members;

http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database; a letöltés dátuma: 2014.10.20.

¹⁰Global Firepower: The influence of past Soviet ties are still apparent in the modern Polish Army, though dwindling with each passing decade; http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=poland; a letöltés dátuma: 2014.10.20.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

Valamivel rosszabb a tűzéréség helyzete, ahol már szinte minden eszköz túlkorossá vált napjainkra. Ezek többsége 122 mm-es tarackágyú. A haditengerészet kötelékében 4 Kobben és 1 Kilo osztályú tengeralattjáró szolgál, rajtuk kívül 2 fregatt és 6 korvett alkotják a haderőnem gerincét. A légierő legmodernebb komponensei a 36 darab F-16C és a 12 darab F-16D típusú, többfunkciós repülőgépek, míg minden más típus lényegében szovjet maradvány. Ez azért is teszi problémássá a lengyel haderő képességeinek behatárolását, mivel az eszközpark elavult részének működőképessége erősen megkérdőjelezhető, és nem tudunk pontos képet alkotni arról, hogy ezeknek mekkora hányada esett át modernizáláson az elmúlt évtizedekben.¹¹ Éppen ezért a részletesebb bemutatástól most eltekintünk.

A hadrendben tartott alakulatok összességében vett nagy száma és a tekintélyes eszközpark köszönhető Varsó azon külpolitikai szándékának is, hogy hosszú távon is biztos stratégiai partnere legyen az Egyesült Államoknak. Ennek érdekében Lengyelország az elmúlt néhány évben folyamatosan hajtotta végre haderejének modernizációját (például F-16-os beszerzési program), azonban még így is jelentős maradt a hadrendben tartott szovjet haditechnika mennyisége. A kiöregedett eszközök leváltása azonban nem állt meg, hiszen az ország 2012-ben egy jelentős haderőfejlesztési tervet jelentett be, amely egy évtizeden át tart majd és amelynek kivitelezését jelentősen felgyorsíthatják az ukrán válság eseményei.

MŰVELETI TEVÉKENYSÉG

Bár az ország biztonságpolitikájának első számú sarokköve a NATO, valamint az Európai Unió, mégsem feledkezhetünk el egy másik – hasonlóan erős bilaterális szövetségről. Ez pedig a rendkívül szoros lengyel-amerikai kapcsolatokon alapul. Az Egyesült Államok – jelenleg az egyetlen szuperhatalomként – azért is különösen fontos Lengyelország számára, mivel egy olyan szövetséges, akivel kapcsolatban az országnak nincsenek negatív történelmi tapasztalatai, e mellett pedig megvan az ereje ahhoz, hogy hozzájáruljon a térség biztonságának szavatolásához. Lényegében erre a tényre vezethető vissza az az igencsak figyelemreméltó támogatás, amelyet Lengyelország az elmúlt évtized legnagyobb katonai műveletei számára nyújtott. Ezek közül is kiemelkedik a 2003-as – Irak elleni – invázió, ahol az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság mellett Lengyelország volt egyedül, aki már a műveletek kezdetétől harcoló alakulatokat küldött az országba. Ezt követően a lengyel csapatok számát 2500-ra emelték és az egyik többnemzeti hadosztály vezetője lett. Végül az utolsó lengyel katona 2008-ban hagyta el Irakot.

¹¹European Defence Information: Poland; <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countrypoland.htm>; a letöltés dátuma: 2014.10.20.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

Varsó hasonlóan nagy létszámú – 2600 fős – kontingenst telepített Afganisztánba is, a NATO misszióiban való részvétel érdekében. Ez azonban – csakúgy, mint az iraki műveletek előrehaladtával – a lakosság körében egyre kevesebb támogatásra talált. Mindez az ellenérzés csak erősödött miután az Obama adminisztráció 2009-ben törölte a Lengyelországba telepíteni kívánt ballisztikus rakétaelhárító programját. Az USA-val fennálló bilaterális kapcsolatokban megmutakozó kisebb turbulenciának tudhatjuk be az ország azon döntését is, hogy nem vett rész a 2011-es NATO által indított Líbiai légitámaszpontokban sem. E mellett pedig, az afganisztáni részvétel bizonytalan jövője kapcsán, nagy valószínűséggel a lengyel külföldi katonai jelenlét is csökkenni fog. Ugyanakkor természetesen Lengyelország több kisebb kontingenssel is rendelkezik egyéb műveletekben. Így például hozzájárul az ENSZ dél-szudáni, kongói, koszovói műveleteihez is.¹²

A külpolitikai aktivitást mutatja az is, hogy Lengyelország már a csatlakozás előtt 2003-ban katonákat küldött az Európai Unió első katonai műveletébe, a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság területén végrehajtott Concordiába. E mellett megfigyelőkkel részt vett például – a lengyel biztonságpolitika számára amúgy is fontos – az Unió, Grúziában indított megfigyelő-missziójában is. 2013-ban, miután az EU újabb kiképzőmissziót indított, – ezúttal Maliban – az ország 20 katonával járult hozzá annak sikerességéhez. A szomszédos és szövetséges országokkal való szoros védelmi kapcsolatokat mutatja, hogy a lengyelek nagyban hozzájárulnak a balti-államok légtérének védelméhez is.¹³

A MODERNIZÁCIÓS PROGRAM

Az elmúlt 20 év során tehát a lengyel haderő jelentős átalakuláson ment át. Köszönhető mindez a gyökeresen megváltozott nemzetközi környezetnek, így például annak, hogy az SZ RP rendeltetése mára már nem az, hogy egy hidegháborús tömeghadsereggént funkcionáljon. A műveletek jellegének megváltozása, a földrajzi spektrum kiszélesedése és az aszimmetrikus jelleg előtérbe kerülése rávilágítottak az ország katonai erejének gyenge pontjaira.

Ezek közül a legfontosabb és leginkább szembeötlőbb probléma az, hogy az eszközök és a felszerelések legalább 60 százaléka még az egykori Szovjetunióból származik, ennél fogva pedig rendkívül elavult technológiai színvonalat képvisel napjainkban. Mindez, ahogy láthattuk lényegében egyaránt érinti szárazföldi erőket, a légierőt és a haditengerészetet is. Ez annak is köszönhető, hogy a védelmi költségvetés nagy részét mindeztidáig a személyi költségek emésztették fel és csupán 15% maradt az eszközpark fejlesztésére. A közeljövőben prognosztizálható trendek miatt azonban ez nagy valószínűség szerint változni fog.

¹²MICHTA, Andrew A.: Polish hardpower: Investing in the military as Europe cuts back; <http://www.aei.org/outlook/polish-hard-power-investing-in-the-military-as-europe-cuts-back>; a letöltés dátuma: 2014.10.22.

¹³Ministry of National Defence – Republic of Poland: Missions; http://archiwalny.mon.gov.pl/en/strona/337/LG_267; a letöltés dátuma: 2014.10.22.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

Ennek egyik oka az, hogy mint utaltunk rá, Lengyelország műveleti jelenléte csökkenőben van, így egyértelműen kevesebb költséget fog felemészteni a kontingensek finanszírozása. A másik – ennél jóval fontosabb ok – hogy Bronislaw Komorowski elnök 2012 nyarán egy rendkívül drasztikus modernizációs programot jelentett be, amelynek célja épp a bemutatott hiányosságok orvoslása lesz. A program a 2013-2022-es időszakra vonatkozik és rendkívül ambiciózus terveket tűz ki az ország elé.¹⁴

Elemzésünk szempontjából a legfontosabb a gyakorlati intézkedések megjelenése.¹⁵ A számokat tekintve a legfontosabb célkitűzés az, hogy csak a haderő modernizációjára szánt költségeket a jelenlegihez képest jelentős mértékben kívánják emelni. Ez számokban kifejezve annyit jelent, hogy a 2013-2016-os időszakra előirányzott 40,8 milliárd dolláros védelmi költségvetésből 11,3 milliárd dollárt kell majd a fejlesztésekre és a beszerzésekre költeni, míg ugyanez az összeg a 2016 és 2022 közötti 82,9 milliárd dollárból 30,6 milliárd dollárt tesz majd ki.¹⁶

A kormánya fejlesztés szempontjából tizennégy darab, kulcsfontosságú területet határozott meg az elkövetkező évtizedre:¹⁷

- légvédelmi rendszer;
- helikopterek;
- vezetés-irányítási, kommunikációs, informatikai, hírszerző, megfigyelő és felderítő rendszerek;
- páncélozott és gépesített egységek;
- haditengerészet;
- képi és műholdas felderítés;
- a katonák egyéni felszerelése és fegyverei;
- rakétacsapatok és tűzérség;
- szimulátorok;
- kiképző repülőgépek;
- szállító repülőgépek;
- kerekes páncélozott szállítójárművek;
- irányított páncéltörő rakéták;
- mélységi felderítés.

¹⁴CIENSKI, Jan: Poland set for biggest-ever increase in military spending; <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/b0ad091c-be16-11e2-bb35-00144feab7de.html?siteedition=intl#axzz3GshwT65j>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

¹⁵A területi korlátok nem teszik lehetővé, hogy a program minden egyes pontját bemutassuk, így csupán a legfontosabb tendereket vesszük sorra a következőkben.

¹⁶Ministry of the National Defence of the Republic of Poland: Technical modernisation of Polish Armed Forces 2013-2022; <http://archiwalny.mon.gov.pl/en/arttykul/13792>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

¹⁷Ministry of the National Defence of the Republic of Poland: Money for new military equipment guaranteed; <http://archiwalny.mon.gov.pl/en/arttykul/14701>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

Ezek közül az egyik legjelentősebb minden bizonnyal egy kis és közepes hatótávolságú rakéta védelmi rendszer kiépítése lesz, amely az előzetes becslések alapján 5 és 9 milliárd dollárnyi összeget emészt majd fel a teljes modernizációs költségvetésből.¹⁸ Ezzel pedig lekörözi majd az ország eddigi legjelentősebb hadiipari beszerzését, a körülbelül 3 milliárd dollárba kerülő F-16-os programot.

Jelentős súlyú lesz várhatóan a harckocsik modernizációja is. Ennek első fázisa már meg is kezdődött, ugyanis 2013 novemberében Lengyelország megállapodott Németországgal 105 db Leopard 2A5s és 14 db Leopard 2A4s típusú harckocsi, valamint 100 db támogató jármű megvásárlásáról.¹⁹ A jelenlegi állományból mind a 128 darab Leopard 2A4 harckocsit felújítják.

A szárazföldi erők modernizálásán túl a program érinti a légierő és a haditengerészet fejlesztését is. Ennek keretében az ország teljes helikopterflottáját lecserélik majd és első körben új harci támogató és logisztikai támogató típusok beszerzésére írnak ki tendereket 2015-től. Ezt követően – 2020-tól – megkezdődik a Mi-24-es támadóhelikopterek leváltása is. Ezen túlmenően rendkívül ambiciózusnak mondható az a terv is, amely alapján az ország 97 UAV megvételét tervezi 2014-et követően. Ezek az elképzelések alapján egyaránt képesek lesznek felderítésre és támadó feladatok elvégzésére is. A légierő modernizációjához köthető szintén, hogy további 8 kiképzési feladatokra specializált repülőgép megvétele is várható a közeljövőben.²⁰ A tengerészeti flotta fejlesztése három ütemben zajlik majd le. Első körben 3 db „Kormoran 2” osztályú aknamentesítő hajót állítanak hadrendben, ezt követi 3 db „Miecznik” osztályú őr- és partvédelmi hajó, majd 3 db aknamentesítő képességgel is rendelkező „Czapla” osztályú hajó és végül 3 db taktikai rakétákkal is felszerelt tengeralattjáró beszerzésére is sor kerül. (Ez utóbbi program ugyanakkor csak 2030-ban zárul majd le teljesen.)²¹

Azonban, nem csak a technológiai fejlesztések és az új eszközpark megjelenése lesz az egyetlen változás a lengyel haderő szempontjából. A stratégia egyik kulcspontja ugyanis az ország saját, hazai védelmi iparának az erősítése. Ennek keretében több beruházás is az ország kutatás és fejlesztési szektorának erősítését célozza majd. A lengyel védelmi ipar hosszú távon azonban nem csupán belföldi felhasználásra, hanem exportra is szeret-

¹⁸A rendszer kiépítésének célja azoknak a rakétáknak az elfogása, amelyek ellen az Egyesült Államok által vezetett ballisztikus rakéta elhárító program nem nyújt majd védelmet. Ezek közé tartozik például egy esetlegesen Kalinyigrádba telepített Iskander típusú taktikai ballisztikus rakéta. Forrás: Jan Cienski: Polish military prepares for modernization; <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/d46e4d06-bbba-11e2-82df-00144feab7de.html?siteedition=intl#axzz3GshwT65j>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

¹⁹MICHTA, Andrew A.: Polish hardpower: Investing in the military as Europe cuts back; <http://www.aei.org/outlook/polish-hard-power-investing-in-the-military-as-europe-cuts-back>; a letöltés dátuma: 2014.10.22.

²⁰CZULDA, Robert: Polish Armed Forces Modernisation 2013-2022; In.: Military Technology; 2013/8;

²¹JANKOWSKI, Dominik P.: Beyond Air and Missile Defense: Modernization of the Polish Armed Forces; <http://foreignpolicyblogs.com/2013/09/18/beyond-air-and-missile-defense-modernization-of-the-polish-armed-forces/>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

ne termelni, így pedig a versenyképesség fenntartása is kulcsfontosságú lesz az ország számára. A hazai ipar erősítésének egy másik rövidtávú előnye pedig, hogy új munkahelyeket is teremt. A lengyel vállalatok célja, hogy összességében 80%-ban részesedjenek az ország védelmi megrendeléseiből.²²

ÖSSZEGZÉS

Láthatjuk tehát, hogy a lengyel haderő felépítését és struktúráját egyaránt befolyásolják a történelmi tapasztalatok, a hidegháború után kialakult geopolitikai helyzet, az Európán belüli szövetségi viszonyok (NATO és EU), valamint az országot jellemző pozitív gazdasági mutatók.

A doktrínális szint megfelel a demokratikus országokban elvártaknak. Az ország biztonságpolitikájának legfőbb szavatolója a NATO és a kollektív védelem, ugyanakkor az Európai Unió és az Egyesült Államok is rendre előkelő helyen van a stratégiai dokumentumokban.

Az SZ RP egy professzionális haderő, amely jelentős potenciált hordoz magában, ugyanakkor eszközparkjának túlnyomó többsége elavult technológiai színvonalat képvisel. Éppen ezért a lengyel kormány 2012 nyarán egy óriási méretű modernizációs programot hirdetett meg, amely lényegében az összes haderőnemet alapjaiban érinti. A 2022-ig tartó program végére – a tervek szerint – Lengyelország szárazföldi és légiereje, valamint haditengerészete is jóval ütőképesebbé válik a jelenleginél. A kiírt tenderek a modern hadviselés és a 21. századi műveleti tapasztalatok alapján követelt képességfejlesztési irányokat követik. Ezt egészíti ki az az irányvonal, amely megpróbálja helyzetbe hozni a lengyel védelmi ipart és ezzel még inkább támogatni a hazai gazdasági fejlődést.

Kulcsszavak: Lengyelország, Haderő, Védelmi stratégia, Modernizációs program,

Key words: Poland, Armed Forces, Defense Strategy, Modernization Program

IRODALOMJEGYZÉK

1. CIENKSI Jan: Poland set for biggest-ever increase in military spending; <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/b0ad091c-be16-11e2-bb35-00144feab7de.html?siteedition=intl#axzz3GshwT65j>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

²²CIENSKI, Jan: Poland set for biggest-ever increase in military spending; <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/b0ad091c-be16-11e2-bb35-00144feab7de.html?siteedition=intl#axzz3GshwT65j>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

2. CIENSKI, Jan: Polish military prepares for modernization; <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/d46e4d06-bbba-11e2-82df-00144feab7de.html?siteedition=intl#axzz3GshwT65j>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.
3. CZULDA Robert: Polish Armed Forces Modernisation 2013-2022; In.: Military Technology; 2013. 8. szám; p.: 84-89.
4. European DefenceInformation: Poland; <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countrypoland.htm>; a letöltés dátuma: 2014.10.20.
5. Global Firepower: The influence of past Soviet ties are still apparent in the modern Polish Army, though dwindling with each passing decade; http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=poland; a letöltés dátuma: 2014.10.20.
6. JANKOWSKI, Dominik P.: Beyond Air and Missile Defense: Modernization of the Polish Armed Forces; <http://foreignpolicyblogs.com/2013/09/18/beyond-air-and-missile-defense-modernization-of-the-polish-armed-forces/>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.
7. MICHTA, Andrew A.: Polish hardpower: Investing in the military as Europe cuts back; <http://www.aei.org/outlook/polish-hard-power-investing-in-the-military-as-europe-cuts-back>; a letöltés dátuma: 2014.10.22.
Ministry of National Defence – Republic of Poland: Missions; http://archiwalny.mon.gov.pl/en/strona/337/LG_267; a letöltés dátuma: 2014.10.22.
8. Ministry of the National Defence of the Republic of Poland: Money for new military equipment guaranteed; <http://archiwalny.mon.gov.pl/en/artykul/14701>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.
9. Ministry of the National Defence of the Republic of Poland: Technical modernisation of Polish Armed Forces 2013-2022; <http://archiwalny.mon.gov.pl/en/artykul/13792>; a letöltés dátuma: 2014.10.26.
10. PATIKOWSKI, Marcin: Poland's New Golden Age; <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-6639>; a letöltés dátuma: 2014.10.29
11. SIPRI Military Expenditure Database – NATO members; http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database; a letöltés dátuma: 2014.10.20.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2014. VII. évfolyam 4. szám

12. SZTAKOWSKI, Tomasz: With the Eye on Russia, Poland Reshapes Military Modernization Plan; World Politics Review;
<http://www.worldpoliticsreview.com/articles/14000/with-eye-on-russia-poland-reshapes-military-modernization-plan>; a letöltés dátuma: 2014.10.20.
13. The Ministry of National Defence: Defense Strategy of the Republic of Poland; 2009;
http://en.mon.gov.pl/z/pliki/dokumenty/rozne/2014/02/strategia_obronnosci_eng.pdf; a letöltés dátuma: 2014.10.21.
14. The National Security Bureau: White Book on National Security of the Republic of Poland; 2013 Varsó;
15. The World Bank: Poland Overview;
<http://www.worldbank.org/en/country/poland/overview>; a letöltés dátuma: 2014.10.21.